

Ympäristönsuojelun edistämisen toimenpideohjelma vuodelle 2026 ja toteutuminen vuonna 2025

Yhdyskuntalautakunta 03.02.2026
1080/11.00.01/2022

Taustaa

Ympäristönsuojelun edistämistoimenpiteillä tarkoitetaan luonnonsuojeluun, vesiensuojeluun sekä päästöjen ja jätteiden synnyn vähentämiseen tähtääviä toimia, jotka eivät kuulu lupa- ja valvontatoimien piiriin. Edistämistoimenpiteiden tavoitteena on ympäristön tilan ja kestävän kehityksen edistäminen.

Lempäälän viranomaislautakunta on hyväksynyt ympäristönsuojelun edistämisen toimenpideohjelman vuosille 2023-2028 kokouksessaan 7.12.2022. Toimenpideohjelmalla pyritään suunnitelmallisuuden ja kohdentamisen kautta saavuttamaan parempaa vaikuttavuutta. Samalla pyritään edistämään valtakunnallisten, maakunnallisten, seutukunnallisten sekä paikallisten ohjelmien ja strategioiden toimeenpanoa kuntatasolla. Edistämistoimenpiteissä on huomioitu Lempäälän kuntastrategian painopisteet sekä paikallisesti tärkeiksi koetut, mm. kuntalaiskyselyissä esiin nousseet teemat.

Toimenpideohjelman mukaisesti ympäristönsuojelu seuraa ja raportoi ohjelman toteutumisesta vuosittain ja tarkistaa samalla ohjelman päivitystarpeet uusien ajankohtaisten tarpeiden saattamiseksi osaksi ohjelmaa. Tiettyjen edistämistoimenpiteiden ja projektien raportointia tehdään myös osavuosikatsausten ja tilinpäätösten yhteydessä, mikäli toimenpide on esitetty talousarviotavoitteena.

Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristöön kohdistuu muutoksia muun muassa lainsäädännön muutosten myötä sekä seudullisen ja paikallisen suunnittelutyön myötä.

Lainsäädäntö pyrkii osaltaan vastaamaan niihin tavoitteisiin, joihin on sitouduttu ympäristön tilan ja kestävän kehityksen edistämiseksi. Tiukentuvan EU-sääntelyn tavoitteena on mm. parantaa heikentynyttä luonnon tilaa sekä edistää ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. EU:ssa vuonna 2024 hyväksytyn ennallistamisasetuksen tavoitteena on tehostaa toimia tietyillä luontotyypeillä ja tiettyjen lajien elinympäristöissä. Näiden osalta on tehtävä ennallistamista ja palauttamista sekä estettävä heikentymistä. Lisäksi asetuksessa on erilliset artiklat kaupunkialueille, virtavesille, pölyttäjille, maatalousympäristöille ja metsille. Asetuksen toimeenpanoa varten Suomessa laaditaan parhaillaan kansallista ennallistamissuunnitelmaa, jossa määritellään keinot asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Myös työ uuden kiertotalouslain valmistelemiseksi on käynnissä ympäristöministeriössä. Kiertotalouslaki tulee korvaamaan voimassa olevan jätelain. Muutoksella pannaan täytäntöön uutta EU-sääntelyä ja pyritään mm. vahvistamaan elinkaarinäkökulmaa sekä edistämään kiertotalousmarkkinaa.

Alueellisen vesienhoitotyön neljännen vesienhoitokauden (2028–2033) valmistelu on käynnistetty vesien tilaluokittelulla. Vesien tilan luokittelu julkaistaan vuonna 2026, jonka jälkeen vesienhoitoa ja toimenpiteitä

suunnitellaan alueellisten elinvoimakeskusten koordinoimissa yhteistyöryhmissä. Vesienhoitosuunnitelmien laadintaan liittyy kuuleminen ja lopulta valtioneuvosto hyväksyy vesienhoitosuunnitelmat vuoden 2027 lopussa.

Lempäälän kunnan päivitetty kuntastrategia sisältää kirjauksia luonnon monimuotoisuuden vaalimisesta, lähiympäristön viihtyisyydestä, vesistöistä, kiertotaloudesta ja ilmastotyöstä. Strategian toimeenpanoon liittyvien ohjelmien valmistelu on käynnistynyt. Myös Lempäälän kunnan ilmastotyötä ohjaavan ilmastotiekartan päivittäminen on käynnissä.

Ympäristönsuojelun nykyiseen toimenpideohjelmaan sisältyy jo nykyisellään toimia mm. luonnon monimuotoisuuden, vesienhoidon ja ilmastomuutokseen sopeutumisen osalta. Tavoitteiden ja toimenpiteiden asetantaa on tarve tarkastella edellä kirjattujen toimintaympäristön muutosten johdosta. Ympäristönsuojelun edistämisen toimenpideohjelman 2023-2028 päivittäminen käynnistetään vuonna 2027.

Edistämistoimenpiteet vuonna 2025

Vuonna 2025 toteutuneet ympäristönsuojelun edistämistoimenpiteet on raportoitu kokonaisuudessaan liitteessä 1. Merkittävimpinä edistämistoimenpiteinä toteutui luonnon tilan selvittämiseen liittyvä arvokkaiden luontokohteiden kartoitus ja raportointi, kunnan uuden luonnonsuojelualueen (Metso-kohde) perustaminen, pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivitys, vesistötarkkailuohjelman päivitys sekä hulevesitulvariskiarvioinnin toteutus. Ympäristön tilaan liittyvää seurantaan tehtiin vesistötarkkailujen myötä ja ympäristönsuojelun toimesta toteutettiin maankäytön suunnitteluun ja muutoksiin liittyviä luontoselvityksiä /-tarkasteluja (9 kpl). Viestintää, vaikuttamista ja osallistamista tehtiin aikaisempien vuosien tapaan.

Vuoden 2026 painopisteet

Vuonna 2026 edistämistoimenpiteet painottuvat luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen, luokiteltujen pohjavesialueiden suojeluun (vesienhoitotoimenpiteet), ilmaston muutokseen sopeutumiseen, ympäristön tilan seurantaan sekä viihtyisän asuinympäristön edistämiseen.

Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen toteutuu Lempäälän luonnon monimuotoisuusohjelman (LUMO-ohjelma) toimeenpanolla, johon sisältyy mm. uuselympäristöjen (esim. avoimet paahdeympäristöt, hiekkapohjaiset ketomaiset ympäristöt, uusniityt) tunnistaminen sekä koulujen ja päiväkotien hyödyntämien lähimetsien kartoitus. Nämä toimenpiteet on tarkoitus toteuttaa ammattikorkeakoulujen opinnäytteinä. Rantaluonnon monimuotoisuutta edistetään selvittämällä erillisen hoitohankkeen toteuttamisen mahdollisuuksia Salonsaarella. Vieraslajien torjuntaa kehitetään aktivoimalla kuntalaisia Crowdsorsa-sovelluksen avulla.

Vuonna 2025 päivitetyn pohjavesialueiden suojelusuunnitelman toimenpiteitä toteutetaan tarkastelemalla vanhojen maa-ainesten ottoalueiden (ns. SOKKA-kohteet) nykytilaa ja riskejä sekä pohjaveden laadun ja määrän ennakoivalla seurannalla sekä sen kehittämällä. Osa pohjavesialueiden suojelusuunnitelman toimenpiteistä sisältyy ympäristönsuojelun valvontaohjelmaan. Ilmastomuutokseen sopeutumista vahvistetaan käymällä läpi tunnistettuja hulevesitulvariskikohteita yhteistyössä infrapalveluiden ja Lempäälän Vesi Oy:n kanssa. Tarkastelun perusteella kohteisiin kohdistetaan toimenpiteitä priorisoinnin ja resurssien puitteissa.

Ympäristön tilan seurantaan kuuluu vesistötarkkailusuunnitelman toteuttaminen sekä kestävä kehityksen ekologisia mittareiden seuranta. Lisäksi osallistavat ja neuvonnalliset kampanjat, kuten luontoilta, siivoustalkoot sekä Mahanpurua muovista -kampanja lisäävät ympäristötietoisuutta ja tukevat viihtyisän asuinympäristön kehittymistä. Tarkoituksena on myös käynnistää Lempäälän kunnan ympäristönsuojelumääräysten päivittäminen huomioiden toimintaympäristön muutokset ja määräyksissä tunnistetut muutostarpeet. Ympäristönsuojelumääräyksillä vaikutetaan viihtyisän asuinympäristön toteutumiseen ehkäisemällä ympäristön pilaantumista.

Huomionarvoista on, että edistämistehtävien toteutumiseen vaikuttaa lupa- ja valvonta-asioiden määrä, jota ei pystytä täysin ennakoimaan. Lupa- ja valvonta-asioiden käsittely menee edelle suhteessa edistämistehtäviin, koska niiden käsittely on tarpeen ilman aiheetonta viivytystä ja asetettujen määräaikojen puitteissa.

Liitteet:

Liite 1. Edistämishjelman toteutuminen 2025

Liite 2. Toimenpideohjelma 2026

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 5 luvun 5 §:n mukaan yhdyskuntalautakunta on toimivaltainen päättämään asiasta.

Lisätietoja: ympäristöpäällikkö Elina Laukkanen, puh. 040 133 7257, sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@lempaala.fi

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö

Päätösehdotus

Yhdyskuntalautakunta päättää merkitä liitteen 1 mukaiset edistämistoimenpiteet vuodelta 2025 tiedoksi ja vahvistaa liitteen 2 mukaisen toimenpideohjelman vuodelle 2026.

Päätös

Tiedoksi

ympäristötarkastaja (Selänpää)